

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szombaton 6. Juniusban 1789.

*Egy Eliséumbéli Politikus Tsuka ;
de nem a' tálban — hanem a' Deres hátán.*

Azt gondoljátok Uraim, hogy a' Tsuka a' Poli-
tikáról éppen semmit sem beszélhet? — meg-
tsalattattak. Ha Lucius hajdon beszéllett és irt,
miért ma az ő több testvér atyafiai a' Tsukák nem
beszélhetnének? és ha az Esopus élő-fái, melyek-
nek sem fogok sem szájok nem vólt, beszélhetek,
ha én akarom és okom van rá, miért nem kénze-
rithetném a' Tsukát beszélteni, melynek szája és foi-
ga vagyon. — Egy Tsuka, a' természetet vizsgálók
tapasztalása-szerint 200 esztendeig-is élhet — sok
vilzontagságokon mégyen keresztül — 's nem vólt:

na ennek még-is Politikája — egy nyelvet sem tudna? ugyan ostoba Tsuka volna az!! Nem kell rólla illy balúl vélekedni!! — A' Tsuka egy prédáló hal, következés-képpen szüntelen háboruban van a' több halakkal. Mi lenne belölle!! ha ő az emberekkel hadakozhatnék? két száz esztendeig hadakozna? Így az Ujság-írók bezzeg meg-élnének; mert így szüntelen hadi-dolgokkal volnanak teli az Ujságok, és a' vitézebb Tsukaknak réz-táblára met-
tett képjeiket mind oda ígérnék jó pénzért az Olvasóknak — sőt még, hogy egy mással vételked-hessenek, a' Törököt vágott vitézebb Tsukának fogait némeltyek aranyból, szemeit briliántból való-nak lenni erősítenék.

Az *Elyséumbéli* Lelkek semmit sem gondolnak vele, ha egy Tsuka, egy Tengerben lakó kemény husú Tsuka böltselkedik is a' Politikáról, 's akár mit beszél-is erről. Ezt jól tudta ama hires *Aldobrándus*; ő itt a' felső Világon irt vala a' Tsukák-ról; de minthogy itt nékem a' *gustusam* ellenkezik az *Aldobránduséval*; én inkább szeretem enni a' Tsukát, mint irni rólla; tehát tsak azt írom-meg rövideden mit tsinált *Aldobrándus* a' Tsukával. Ő e-vitt egy Tsukát az *Elyséumba* a' Lelkekhez magával, még pedig egy Tengeri *Politikus* vén Tsukát; meg-mutatja a' többi Lelkeknek, és az ő *politikus* életének historiáját el-beszélteti vele. — Tsak lehet gondolni, mint el-rémültenek a' Lelkek, midőn a' Tsukát beszélleni hallották, ki a' maga életét így beszéllé-el: „

„ Én, mond a' Tsuka, egy Német-orzági Tengerben születtettem, éppen abban az időben, midőn

a' Frantziák az Anglusokkal Amerika-felett békeséget kötöttek. Az én Eleim szármoztanak vala még az Özön-vizből, és az én familiámnak *régistere* azt mondja, hogy az én első rørsökömet még *Noé* tette vala Nemes emberré, az az: ő adott vala egy Nemes ütést a' Koponyájára, és annakutánna kegyelmesen méltóztatott a' maga fiaival a' Bárkában meg-emészteni; de már arról — mitsoda lére készítette? bizonyoson nem ízolhatok. — Az én Anyám minden Bába nélkül le-betegszik, szül engemet — és én a' hadakozásra neveltetem fel; mivel mi Tsukák szüntelenül való hadat tartunk a' több halakkal; még pedig azt sokkal hathatósfabban folytatjuk, mint a' *Málthéserek* a' *Közárokkal*. En is ugyan némely békákat és apró halotskákat megfogtam; de azalatt sok veszedelmet állottam ki; mivel gyakran előre-vigyázatlan voltam, és mi Tsuka vitézek külömben is tudatlanotskák vagyunk. En a' mi egész Tengerünkben sem *Montékukulinak* hadi-fortélyról irt Könyveit, sem a' Nagy *Fridriknek* maga idejében történt hadi dolgokról irt könyvét meg-nem találhattam; Ujságokat sem olvashattam, mellyekből talám a' mostani Török háború által okos lehettem volna; azért tsak Tsuka *Tacticával* kellett tartoznom. En tsak azt tudtam, hogy az én Atyám egy nagy vén Tsuka vitéz, egy Tsatában a' Halászoktól el-fogatott, más 12 testvéreimmel edgyütt, 's a' mi itt tsudára méltóbb az, hogy végire nem meheténk, mennyin vesztenek legyen ezen tsatában, mert a' Halászok, mint a' Törökök, mind el-vitték a' magok halatjaikat magokkal.

Májusnak 18-dikán én-is *patrollérozni* menék, vizsgálom és kémlelem a' partakon lévő szélső-vigyázatakat — még csak eszembe se jutott az ellenség, midőn a' viz fenekén egyszer csak meglátok valamit; oda úszék és elnyelém. Oh jaj! hogy járok? mely kínokra juték? csak gondolni is irtózam — mi leve belölte? a' vizből ki-húzának és el-vivének. — Az én ellenségeim a' Halászok ki-húzák a' horgot a' Kapotyumból. Ugyan mit gondolhattam én itt már most! azt hittem, hogy én a' Törököktől fogottattam-el, és rettegek vala, hogy magokkal edgyütt Konstantzinápolyba visznek fogoly szolgának; de nem — csak el-bámúlék midőn az *Abbás* konyhájába vivének — Egy Halász így szólla egy fekete köntösű Urnak: most fogék ám egy nagy Tsukát! sok apróbb halak vagynak ennek a' gyomrában! Jól van, mond a' fekete ruhás Ur, éppen jókor érkezél velem; ma sok Vendégeink vagynak. Azonban csak hamar hallom, hogy jö egy Kotsi! Ki-szállanak belölte 4 Urak. Eleikbe mennek, köszöntik és fogadják őket. Kérdik mingyárt: hogy van a' Felsőges Tsászár? Ebből vevém észre, hogy én nem a' Törököktől, hanem a' jó Keresztényektől fogattattam-el. Egy darabig jó reménység táplál vala; de mint meg-tettenék, midőn egy *Jantsár* egy nagy késsel hozzám jöve (a' többi Szakátsnak nevezik vala ezt) és az én hasamat ki-hasítá. Ekkor én tarkamtól fogva fejemig darabokra metzettettem, egy porsalóba hanyottam — etzetet töltettek réám; meg-sóztak, meg-hagymáztak, győzedelmi *Pálma* levelet vetettek rám, és a' tüzhöz tettenék.

kor vevém jobban észre magamat. — Oh tudom már most hól vagyok! Én most Pokolban vagyok, minden meg süttetik és főzetik. Én meg főzöttem, annakutánna egy tálba téttem, és a' Szálba ugy hordoznak vala az asztal körül. Itt láték az asztalon fogoly és fátzán madarakot, Spárgát 's más egyéb konyhabéli dolgokat. Mi az ördög ez? gondolám magambanban; én nem a' Pokolba vagyok? ezek az emberek nem ugy néznek ki, mind az ördögök? de azonban ki-tudja mi-tsodások az ördögök? Itt az asztalnál sok ujságokot hallottam beszélni. Egy szüntelen kíváncsos szemekkel kukutsál vala reám a' tálba; ugy gondolom Ujság-író volt; mert következő Ujságokot beszéllett

Bétsről: hogy a' F. Császár a' múlt Szombaton megint terheseen kezdett vala lenni *Laxenburgba*, hová a' fő Hertzeg és Hertzeg-aszszony is kimentenek, — de már bé-is jötte nek!! Az ő Fel-sége nyavallyájáról tökéletes igazat nem írhatunk, mert ha ma magát jobban érzi, hónap megint terhesebben van, és ha ma nyavallyája öregbedett, hónap megint könnyebbedik; egy szóval majd minden kétszer 24 órában — változott! — Telyes reménységgel voltak a' Bétsiek mind eddig, hogy a' *Toskánai* fő Hertzeget *Leopoldat* minden órán Bétsben fogják szemlélni; de ez a' reménységek sokoknak el tűnt, és azt tartják a' meszszebb látók; hogy a' környülállásoknak más köntösbe való öltözéséig nem fogna Bétsbe jöni ----- meg-mutatja a' következő idő. Erre az asztal mellett ülő Lelkek, mint valmely nagy dologra, mind meg-tsoválák a' fejeket,

ket, ez az Ujság-író pedig az én farkamból meg-
 évén egy darabot, egy pohár bort ivék; melyre
 még nagyobb beszédbéli bátorságot vévén, azt be-
 széllé az asztal körül ülőknek, hogy minekelötte
 még *Laudon*, az az *Elyséumban*-is, kivált a' Nagy-
Fridrikh előtt esmeres vitéz Vezér a' Táborhoz in-
 dúlt volna, magához hivatta a' Tábori eleségre gon-
 dot viselő G — — It G — t, és azt mondotta volna
 néki, hogy 24 óra alatt ki-indúljon Bétsből; mert

— — — — —
 — (itt a' többit a' rostában lehet keresni.) —

— — — — — Erre megint egy po-
 hár bort iván (minthogy az Ujságíróknak ez a' hi-
 deg-lelés ellen való *Profervatívájok* kivált most, mi-
 dön egész Bétsben és a' Tábornál-is ugy uralkodik
 a' forró-hideg, hogy némely Német Regementből
 alig mondanak egy Bataliont ettől szabadnak) me-
 gint azt erősíté — hogy *Laudon* a' Törököt há-
 lóba akarván keríteni, azt parantsolja egy Gene-
 rálnak, hogy egynéhány Batalionnal szálljon - meg
 egy ki-nevezett helyen, és légyen jó Kalap alatt;
 de a' Generál azt gondolván, hogy néki jobb lé-
 szen egy oda nem megszűze lévő helyet szállani-meg,
 üressen hadja a' *Laudon* ki-jegyzett helyét. Egykor
Laudon hajtya az ellenséget ezen helynek, gondol-
 ván, hogy az ő rendelése-szerint itt már a' Generál
 jó kalap alatt álván, majd mind el-fogja őket, 's
 hát

hát a' dolog nem az ő rendelése-szerint esvén, az előtte szaladott ellenség nem tsak jukat kap a' szabadulásra, hanem a' *Prájsz* gyalog Német Sergének 2 Batalionára (mely Regiment egészfzen Bétsi fiakból áll) rá-ütvén, 1800-at tsak nem mind öfzve-appritott vólna. Ekkor veszi-észre *Laudon*, hogy van a' dolog; hivatja a' parantsolatja ellen tselekedett Generált, és — — — itt már nem érthettem jól; mert egy nagy hasú ember éppen ekkor piszkálja vala a' tálban fülemet egy villával; de azt hallám tölle, hogy mind *Hadik*, mind *Laudon* mozgásban vagynak; tsak az élésbéli dolgok költöztetése és a' nyavallya akadályoskodnak. — Bétsben a' *Leopold* Várofi Duna parján halomba vagynak rakva a' két fülü 140 — 150 fontos bombik, jukos gollyóbifok; mellyekhez hasanlókat még eddig nem-is láttunk. Ha két körmös legény ezek közzül edgyet fülen fog, tsak alig mozdithatja-meg — szörnyü galuskák (gombotz, gölödör) ezek! emészthet hozzá a' Belgrádi Jantsár gyomra! Ugyan itt vala halomban a' Kartátsnak való minden-féle rosdás vas; mellyet hajókra rakván, azokkal a' véghetetlen nagyságú bombikkal és a' leg-nagyobb ágyukkal már a' Dunán le-inditottanak. — Minden azt beszéli Bétsben, hogy a' Rékluta fzedésről Auszriában olly parantsolat vagyon ujra, hogy a' 16 esztendőstől fogva a' 42-ig, akár van háza, gazdasága, vagy felesége 's gyermeke akár nints, ha következik mind elé kelállani; sőt azt szemeinkel látjuk, hogy egynéhány napoktól fogva a' Bétsben szüntelen kerefztül kosúl vezetett Rékluták száma' rendkívül való. — A' most-

tani hadakazóknak tsatázó piattzokon mind öszve még annyi tüzi-por fel-nem lobbant, mint a' 11-dik *Szélím Ginadarinak*, a' mostani tűz indulatu ujj Török Tsászárnak székibe való ülésekor; mert ennek tiszteletére az egész Portának minden szegeleteiben 3 napi innep tartatván, nints ollyon tüzi-fegyver az egész *fél-hóld* tzimer alatt, melyből ekkor öröm tüzet ne-adtanak vólna, és 3 napok alatt Boszniában-is az ágyukból való tüzelés meg-nem szünt. Most fogott a' Porta keményen a' hadakozáshoz!! — Hogy a' Jobbágyoknak ki-takarodásokat, és az öszve-szedett Keresztény Sergeknek (Arnot) szökéseket meg-akadályoztathassák, a' *Verbáz* vizén *Bányalukától* fogva egész *Szvirijárig* minden hajókat vagy el-foglaltak, vagy el-rontottak a' Törökök. *Eddig vagynak a' tormával fött Tsukának beszédi az Elyséumban, lássúk mit szóllanak —*

A' Bétsi Hadi - Tanátstól ki-adott Tudósítások. (**) Feldmarfal B. *Laudon* Májusnak 27-dikén azt a' tudósítást tette *Szluinból*, hogy a' m. h. 22-dikén mintegy 16-ezer Török, 3 osztályban, *Unatz* és *Gráhova*-felé kétség-kivül ollyan szándékkal nyomulának-elé, hogy a' *Likai* 3 közös határ-széleken bé-üfsenek; a' honnan — Más nap u. m. 23-dikban ezen Seregből mintegy 6000 főből álló osztály, 2 ágyukkal, *Felső-Gráhova*, *Kamen*, *Nicska* és *Bobera* mellett lévő szélső-vigyázatunkra ki-mondhatatlan dühösséggel ütvén, egy kemény ellent-állás után is a' miéinket hátrálni kényszerítették, egy *Unatz* nevű Török falut talpig öszve-égettenek; ezen környéken mindent temető talpából el-pusztítottanak, és

egész

egész *Thubárig* bé-jöttek; mely alatt tsatázással tartoztatják vala a' mi fegyvereseink egy kevésé az ellenséget, míg az ezen környéken lévő némely lakások a' magok barmaikkal edgyütt a' *Likáner* Regiment kerületébe való szaladásra időt nyerének. — Mig ez így ment volna itt végbe, a' más 2 ellenséges osztályok is a' mi *Okhigri* és *Dabina-Sztránu* körül lévő szélső-örizetünkre egyszer'smind olly mérgesen rá-ütének, hogy ezek, ne-hogy a' szélektől el-szakasztassanak, leg-ottan *Dobrotzelló*-felé visszafutni kéntelenítették, és itt magoknak olly szerentsés állást valóztának, hogy az ellenség bejebb nem üthete. — Ezen egyszeriben véletlenül történt hármos tsatában mind a' két részről fegyveresek hullattanak-el!!! de minthogy a' tsata fok helyeken és fok izben ujittaték-meg, még edgyik részről is a' kár bizonyosan nem tudatik --- A' F. M. *Laudontól* ennek meg-visgálására ki-küldött F. M. L. *Vallis* Ur által a' mi el-esteinknek számok mintegy 2 — 300 meg-hólt fejekre számláltatik ---; azonban az el-tévelyedtek közül némellyek szüntelen jönnek-vissza. — Az el-estek között találtatik Kapitány *Thomránovits* és Zászlótartó *Szekkendorf*; Kapitány *Szigenfeld*, Fő-Hadnagy *Phillispovikh* és Zászlótartó *Radossevikh* pedig fogságba estenek. — F. M. L. *Vallis* Ur ditséri a' mi Népünknek vitézségeket, nevezetesen pedig Kapitány *Kisziket*, ki a' vele lévő Néppel a' *Boberai* Sántzban magát nevezetes vitézséggel oltalmazta. — Ezután 25-dikben reggeli 8 és 9 óra között *Burtzina-Kullánál* és *Szerbnél* az ellenség megint 3 osztályban újra meg-mozdult; a'

gyalogság *Khemernitza* alatt az *Una* vizének kezdeténél mene-el; a' Lovaság *Tzarevbrodon* keresztül, a' gyalagokból és lovasokból elegyesen álló Sereg pedig a' *Dobrotzellával* szembe lévő *Okhigri* tetőkön, hól nem meszse a' miéinkel szembe mind Táborba szállának. Tsak hamar az után mintegy 1000 főből álló rész-szerint gyalog, rész-szerint lovas Törökök, meg-indulának a' mi Táborunknak ujj kémlelésére, kikre a' mi szélső vigyázataink keményen tüzelének. — Egy Májusnak 26-dikán vett tudósítás szerint egy Basa sok 1000 Néppel vagyon *Livnoból* útban, hogy a' hármos köz-határ-szélek és *Gráho-va* között Táborba szálljon, és *Szermániába* bé-üson, a' midön a' *Dobrotzellónál* tábarazók-is a' magok részekről ezt tselckedni szándékoznak. Erről várjuk a' következő történetet!! (**)

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

F. Császári Királyi Rendelések.

A' F. Császár, a' F. Edgyesültt K. Udvari Kantzellárián *Expedituræ Director*, Királyi Tanácsos, és ezen F. Kantzelláriának Udvari Titoknakját *Pávits Josef* Urat, a' maga — valamint az hadi, ugy ezen F. Kantzellária mellett tett hüséges szolgálatjának jutalmául és emlékeztető oszlopjául kegyelmen Aulæ Familiárisá tenni méltoztatott.

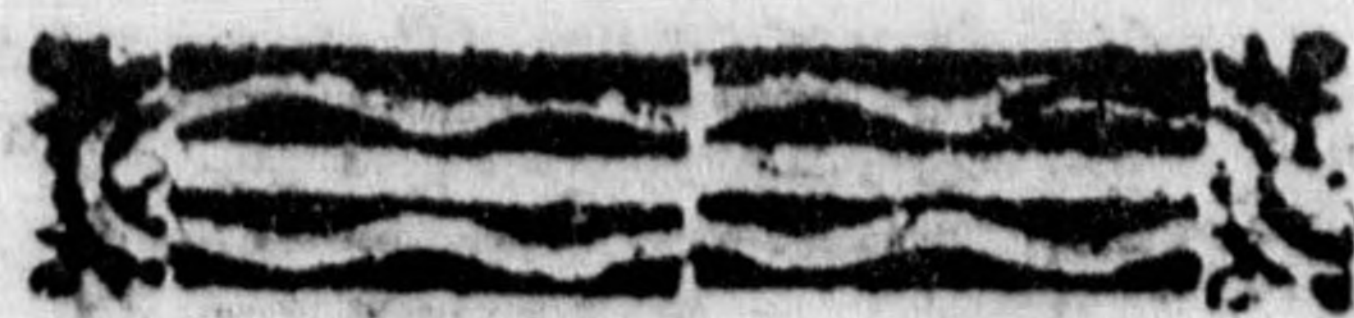
Hogy mindenkor, valamikor a' szükség kívánnyak kész, tábori Papok légyenek készen, April. 4-dikén ilyen rendelést tett ő Felsége: — Hogy a'
 jövő

jövő Oskolai esztendőnek kezdetétől fogva minden esztendőben ennekutánna 8 táborig Papságra menendő ifjak választásának, úgy hogy az alatt a' Papi nevelésre szabott 5-tödfél esztendők alatt ezeknek számok 40-re mennyen; kiknek felét a' Magyar, más felét pedig a' Német *Státusból* kelletik választani. Ezen Tábori Papságra menendő tanuló ifjakot mindenkor az Országban lévő Tábori *Superiorak* úgy fogják választani, hogy ezek a' jó erkölcsön, egészséges testen és a' józon elmebeli tehetségeken kívül; Hazai nyelvek mellett a' Német nyelvnek is mindenkor tudói lésznek. Ezek a' 8 tanuló ifjak, kiket ennekutánna minden Oskolai esztendőben választani fognak, minden esztendőben a' 4 esztendők alatt lejendő Istenes tudományoknak tanulására, a' Bétsi közönséges Papi Nevelő Házba (Seminárium) hozatnak, és minekutánna itt 4 esztendei tanulásoknak pályáját ki-űtötták, a' *Szent Pelteni* Püspökhöz; az úgy nevezett *Vicárius Apostolici Castrensis* Papi-házba vitetnek, hogy ott a' magok hivataljok-szerint gyakaroltásának mind addig, míg nem a' Regementeknél Tábori Pap-szék üresedvén ide küldetnek; az ő tanulásoknak ideje alatt pedig minden költség nélkül tartatnak. — Ezek a' Tábori Káplányok lésznek azok, kik a' magok Regementnél tett szolgálatjoknak leg-nagyobb jutalmat várhatna; úgy annyira, hogy ha ezek 10 — 15 esztendőket ezen hadi Lelki szolgálatban töltettenek-el, az Országban lévő leg-nagyobb Plébániákhoz lészzen jussak; és a' Tábori Superiorsághoz, a' Káptalanbéli Papsághoz ezekre lészzen az első Tekintet; más Pa-

pi hivatalokra nézve pedig köz jussak léfzen minden más Papokkal.

Egy más, Aprilisnek 29-dikén költ rendelésében pedig azt határozta-meg ő Felsége, hogy egy olyan Pappnak Testamentom nélkül el-maradott vagyonya, ki halálakor edgy Templomnál-is rendes hivatalban nem vala, nem valamely Templomnak vagy a' Vallás *Cafsjának*, hanem fele a' szegényeknek, fele pedig közelebbről vér-szerint való Attyafiainak maradjon, minden személy-válagatás nélkül.

Szent Anna 12-dik Máj. Ő Felsége kegyelmesen rendelni méltóztatott, mely-szerint a' Sz. *Annai* Piárista Atyák a' jövő esztendőre az Oskolák' tanittására által-vitetnek *Temesvárra*. Itt pedig már 1-ső Aprilistől fogva az ő *Kollégiumok* Ispotáallyá fordittatott, és a' mostani tanító Szerzetes Atyák a' Városban ki-bérelt házokban (a' mint vagyon *Zágrádban* és *Posegán*-is ezen hadi-alkalmatossággal) fognak tanítani az Oskolai esztendő végéig — az az --- 15-dik Juliusig.

Külömbb-külömbb nevezetes Történetek.

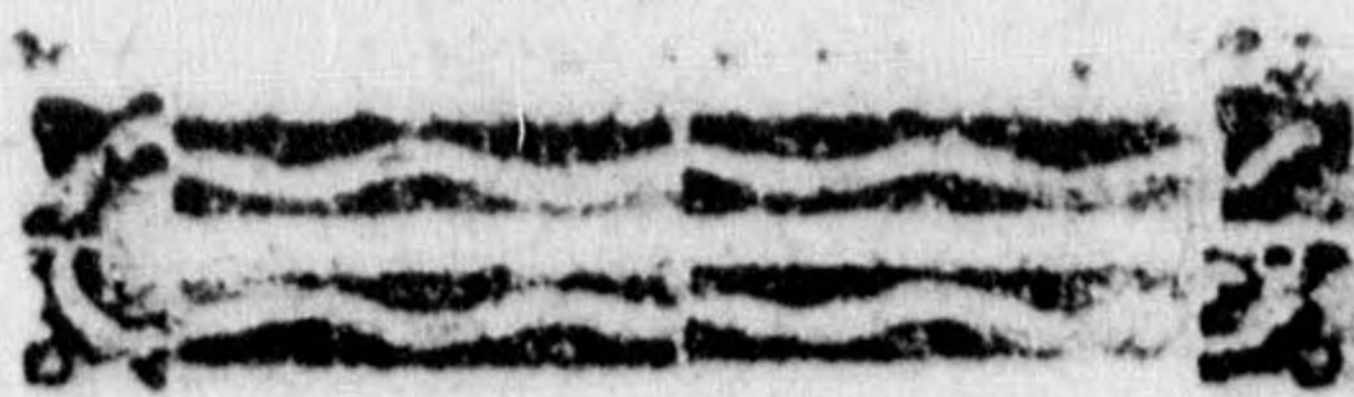
Egy tavaly sebbe esett Német gyalog katona Magyar-országban bizonyos hadi-betegek házában gyógyittatván, minden vele fekvő beteg Pajtásai előtt azt beszélette, hogy ő a' maga sebjeit nem az ellenségtől nyerte legyen, hanem egy lovan szágódzó Húszártól, ki 11 vele lévő Pajtásait le-vágván, őtet tsak azért hagyta vólna-meg, hogy hirt mondhasan. Ezen egész történet, a' mint ezen sebbe fekvő

fekvő katona maga beszéllette, igen nevezetes volna, ha hitelt érdemlene; — — — azért tulajdon szovai után így írjuk-le: Bizonyos határ-szélbéli vigyázaton lévén tavaly 12 Német gyalog katona, egyszer csak látják, hogy 3 *Spáhis* sebes nyargalvást jő feléjük; kiket ők meg-látván, nagy liettséggel meg-futamodának előttek. Ezt egy körül belől szágodazó Húszár látván, hogy a' 12 Németek a' 3 *Spáhis* előtt nyakra före szaladnának, néki vagytak a' 3 *Spáhis*nak, kettőt le-lő, a' 3-diknak pedig gallérát fogván, utánna indula a' szaladásban lévő 12 gyalog Németeknek, kiket minelötte bé-ért volna; Török rabját ki-szalasztja kezéből, de utánna sem menvén, az utól-ért 12 szaladókat így szollitja-meg: „hát ti gaz emberek nem szégyellitek 12-ten 3 Török előtt meg-szaladni — felel a' gyalog Káplár: Uram! a' töltésünköt már mind el-lödöztük, azért nem kívántuk őket bé-várni. Felel a' Húszár: hát 3 Törököt ennyin nem agyon verhettetek volna-é a' fegyver agyával? 's meg-nem ehettétek volna-é? melyre a' Húszár legottan Kardot rántván, 11-et közüllök le-aprítá, és a' 12-diknek hátát keresztül kosúl öszve-vagdolván, így szólla: „Tégedet rossz ember azért nem öllek meg; hogy vigy hirt a' te hozzád hasonló Pajtásidnak, és Hazánkhoz, Fejedelmünkhöz való álhatalos hűségre tanítsd őket. Ezzel a' Húszár Kardját hüvejébe dugván, sarkantyú közé szoritja Paripáját, 's úgy el-szalad, hogy máig sem tudják ki volt. Az öszve-vágott hátu katona az Ispotályba vándor-gott, már alkalmasint ki-gyógyúlt, de hadi-szolgálatra hóltig alkalmatlan; és ezen történetet maga beszélte mindenütt.

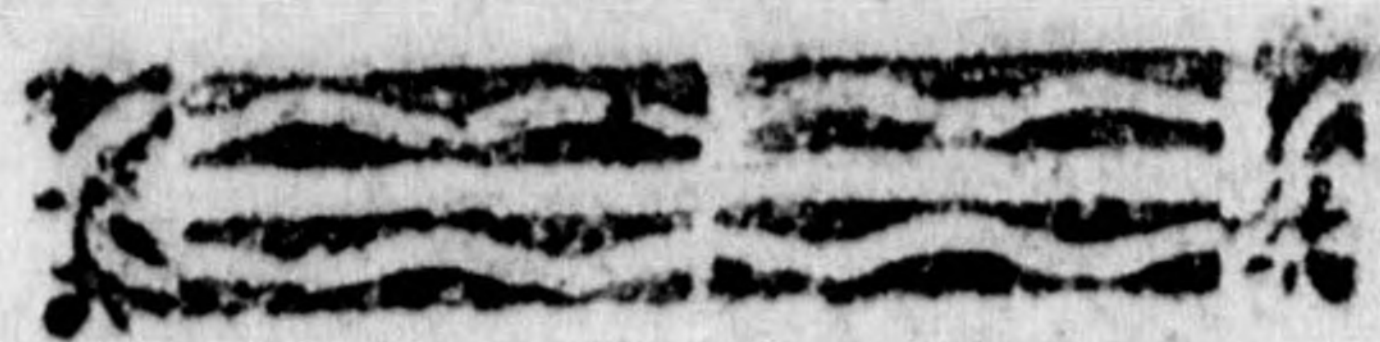

Egy ősz szakállú jegyzés: — „ Ez-előtt mintegy 30 elztendőkkel Ns. Veszprim Vármegyében *Toh Szabadi* Helységben egy öreg ősz szakállas *Kálvinista* ember beféltette, hogy midőn *Toh Szabadi* helységét a' Török birta, egykor a' Basa a' Templomban megyen, és halgatja fő tsoválásal midőn azt énekelték: *Kik lakozzák Afiát, Pontust, Kappadotziát,* s a' többi. Minekutánna az emberek a' Templomból ki-jöttek, így szollatt a' Basa a' Prédikátor-nak: „ Valaha jámbor! Hogy meritek ti azt énekelni: *Afiát, Pontust, Kappadotziát?* nem tudjátoké, hogy azokat a' győzhetetlen Török Tsászár birja, és néktek ahoz semmi julsatok és közetek; imé én most fejetek el-vesztése alatt meg-tiltom; hogy soha azokat többé énekelni ne-mérészeljétek; mert azokhoz az Országokoz néktek semmi közötök; azok a' győzhetetlen Török Tsászár' örökös Országai; és mig Magyar-országot a' Török birta, azt az éneket többé senki énekelni nem-is bátorkodott. Ezen Basa adott volt ezen Falubélieknek határ levelet, és a' határjok máig-is meg-van *Kajár* és *Toh-Szabadi* között, mely Török Levelet annakutánna Bétsben a' *Talmás* fordított Deákra.

Egy Stilló *Cicerotiano* irt jegyzés, mely egy bizonyos V. Ispány Urhoz adatott-bé nem régiben; szóról szóra, betüröl betüre: „ *Est mihi perit Equus, erat colorem sicut Inclytus Vice Comitatus parva, feris ante petes, & post pestes nihil, & qui mihi illum inseniet dabo ipsi spendir.* Sig. N. N. die 25. Aprilis 1789. *Josef Faper Hauptman.* Kedves Deák nyelv mire jutál!!!

Elegyes Tudósítások.

A' *Vürtembergi* Hertzeg, *Ferentz* fő Hertzeg Hites-társának *Ersébeth* Hertzeg-alszónynak Testvéreje a' közelebb múlt innepekben Bétsben lévén, negyed-magával az itten lévő Helvetika Vallású Keresztények' gyülekezetében és Templomában jelenékmeg Isteni szolgálaton. — Azt olvasom egy Német Levélben, hogy egy bizonyos nagy Fejedelem a' *Jésuitáknak* Birodalmában való helyre-állásokat nagyon munkálódná. — *Szathmárról Májusnak 19-dikén* ezt írják: „E' mi határunkon az idő most-is, mint a' múlt Télen rend-kivül valóságban jár. Az Aprilis elején fel-melegedett idő igen kevés elsővel vizsgál-taltatja földünket. Apr. 26-dikától fogva, szinte e' mái napig, Május 19-dikéig, egy kevés éjjeli harmaton kívül, szomjúhozó földünk égi nedvességet nem kapott. Ez előtt edgy éjjeli harmattal fel-nem érő kevés első kezdte el-száradott porozó földünket, himlő-hely módra meg-tarkázni. A' mostoha szelek ezt is szárnyaikon el-vivék; a' honnan mind szöllök, mind gyümölcsünk, mind gabona, és kukoritza vagy Török-búza-béli terméseink, pajtáinkat 's tsüreinkeket kevés reménnyel biztatják. — A' hirtelen nagy melegre fordult idő az el-múlt hónap végével, és e' mostaninak kezdetével, az epe sárt kezdette embereinkben nagyon fel-indítani, a' honnan némely epe-sáros nyavallyák kezdték magokat, nem olly igen súlyos, és nem-is olly tartós történetekkel jelentgetni; de ez immár jó formán kevesedik. — A' drágaság tsak ollyan forma, a' mint a' Mártziusi Levelemben meg-irtani vala, a' boron kívül, mely-

melynek nállunk a' leg-rofszabbnak is ittzeje a krajtzár. ,,

Nagy - Györböl. Minden ember bizonytságot téfzen az innét el-vitetett Török foglyokról, hogy az időben, még itt vóltak, tsendelsen és illendöképpen viselték magokat; és tulajdon Tisztjeik keményen meg-büntették azokat, a' kik leg-kissebb rofszaságot követtenek-el. Midön leg-közelebb edgyik köz-züllök nem elég méllyen akarta vólna meg-hólt Pajtásának a' Sirt ásni, és az ő örizetjére rendelt katonát, a' ki az ásásra kényszerítette, halállal fenyegette vólna, a' Török Tisztek ki-kérék, hadd légyen nékiek szabad azt meg-büntetni; a' bóldogtalannak kezét ölzve-köték; a' földre le-veték; és rettenetesen fel-vagdalák lába-talpát.

December. 17-dikén 1788 költ Udvari végezés szerint a' parantsoltatik, hogy az ide való és hazabéli Gymnásiumokban és felsőbb Oskolákban; valamint a' Görög Katholikus és a' nem Unitus Papoknak fiaik mentek az oktatásért járó pénznek fizetésétől; ugy az Evangyélikus, és Réformátus Papoknak-is fiaik a' jövő Oskolai esztendőnek elejével a tanításért való pénznek fizetésétől fel-szabadittasának. Melly annakokáért közönséges mértékül kinek kinek tudtára adatik. A' K. M. Helytartó Tanátstól, Budán Mártz. 26-dikán 1789.

Végső jegyzések: Benderről semmi bizonyost nem tudunk. — A' Török hajós-sereg már ágyuzta Berezsán szigetét; de a' *Grétzi* Ujság-író által újra megveretett a' *Kaputány Basa* Várnánál. — Erdélyben tsendesség vagyon a' széleken; Bétsben pedig azt beszél-lik némellyek, hogy ő Felségének nyavallyája nagyon meg-terhesedett vólna — de mások azt akarják hinni, hogy egészszen meg-könnyebbedett — — —